ECLI:LV:AT:2026:0331.11091008122.9.L

Lieta Nr.11091008122, SKK-228/2026

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 31. martā

Senāts šādā sastāvā: senatori Jānis Rozenbergs, Inguna Radzeviča, Inese Laura Zemīte,

iepazinies ar apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas 2026. gada 8. janvāra spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Apsūdzētais /Persona A/ kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par sodu un lietu šajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pamatojot kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu, apsūdzētais norādījis, ka apelācijas instances tiesa, atceļot pirmās instances tiesas spriedumu daļā par viņam noteikto sodu par Krimināllikuma 253.[1] panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, nav vērtējusi probācijas uzraudzības kā pamatsoda piemērošanas iespējamību. Proti, tiesa nav vērtējusi, ka saskaņā ar Krimināllikuma pārejas noteikumu 33. punktu personām, kuras līdz 2024. gada 31. decembrim izdarījušas Krimināllikuma 38.[1] panta 2.[2] daļā minētos sevišķi smagus noziegumus, izņemot Krimināllikuma 159. vai 160. pantā paredzētos noziegumus, un vēl nav notiesātas, no 2025. gada 1. janvāra var piemērot pamatsodu – probācijas uzraudzību. Minētajos gadījumos probācijas uzraudzība nav piemērojama personai, kura agrāk bijusi notiesāta ar brīvības atņemšanu un kurai sodāmība nav noņemta vai dzēsta likumā noteiktajā kārtībā. Līdz ar to apsūdzētais uzskata, ka tiesai bija tiesības noteikt sodu probācijas uzraudzības veidā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. panta un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Šī panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa apsūdzētā /Persona A/ izdarīto noziedzīgo nodarījumu pamatoti kvalificējusi kā sevišķi smagu noziegumu.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa atkārtoti ir izvērtējusi ziņas par izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu.

Apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz Satversmes tiesas 2005. gada 26. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004-17-01 paustajām atziņām, norādījusi, ka narkotisko vielu iegādāšanās un glabāšana realizācijas nolūkā ir neatņemama nelegālās aprites sastāvdaļa, kas veicina narkotisko un psihotropo vielu tirgus pastāvēšanu. Šāda rīcība apdraud sabiedrības vispārējo drošību, jo stiprina noziedzīgu struktūru darbību, nodrošina tās ar naudas līdzekļiem un palielina šādu nelegālo vielu pieejamību, apdraudot personu dzīvību un veselību.

Apelācijas instances tiesa noraidījusi aizstāvja apelācijas sūdzībā paustos argumentus par apsūdzētā personību pozitīvi raksturojošām ziņām kā pamatu probācijas uzraudzības piemērošanai un norādījusi, ka minētais neatspēko nodarījuma augsto kaitīgumu, tādēļ probācijas uzraudzības piemērošana nesekmēs Krimināllikuma 35. pantā definētā soda mērķa sasniegšanu, un apsūdzētā izolēšana no sabiedrības uz soda izciešanas laiku ir vienīgais veids, kā sasniegt ne vien soda represīvos, bet arī preventīvos mērķus. Tiesa atzinusi, ka tai nav radusies pārliecība, ka /Persona A/, neizciešot brīvības atņemšanu, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, kas ir būtisks priekšnosacījums probācijas uzraudzības piemērošanai.

Turklāt apelācijas instances tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 47. panta pirmās daļas 4. punktu par atbildību mīkstinošu apstākli atzinusi to, ka apsūdzētais ir sekmējis citas personas nozieguma atklāšanu, un ir samazinājusi /Persona A/ pēc Krimināllikuma 253.^{1} panta otrās daļas noteiktā brīvības atņemšanas soda mēru.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi Krimināllikuma pārejas noteikumu 33. punktā noteikto un detalizēti argumentējusi, kāpēc apsūdzētajam /Persona A/ ir piemērojama brīvības atņemšana, nevis probācijas uzraudzība.

Senāts norāda, ka Krimināllikuma pārejas noteikumu 33. punktā paredzētā iespēja apsūdzētajam par šā likuma 38.^{1} panta 2.^{2} daļā noteikto sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu noteikt sodu – probācijas uzraudzību – ir tiesas tiesības, nevis pienākums. Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka tiesai ir pienākums noteikt vainīgajai personai tiesisku, pamatotu un taisnīgu sodu saskaņā ar Krimināllikuma 46. pantā norādītajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem, ievērojot Krimināllikuma 35. pantā noteikto soda mērķi, taču tiesai nav pienākuma ikreiz noteikt vainīgajam visvieglāko likumā paredzēto sodu, piemērojot visus iespējamos labvēlīgos likuma nosacījumus (*Senāta 2018. gada 19. jūnija lēmuma lietā Nr. SKK-J-348/2018, ECLI:LV:AT:2018:0619.11519007816.2.L, 6.2. punkts*).

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzība pamatota ar viņa atšķirīgo viedokli par sodu ietekmējošo apstākļu vērtējumu un pēc būtības vērsta uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.^{1} panta pirmo daļu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.^{1} panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

J.Rozenbergs I.Radzeviča I.L.Zemīte